

Vaqif YUSİFLİ,
filologiya elmləri doktoru

Gülnaz Nağızadənin cəmi on beş yaşı var. Sumqayıtda, Tusi adına 12 sayılı orta məktəbin 10-cu sinfində oxuyur. Dərs əlaçısıdır və gələcəkdə hüquqşünas olmaq istəyir. Bəri başdan "istəyinə çatsın!" deyirik. Amma gələcəyin hüquqşünası olmaq arzusuyla yaşayan bu qızın istedadı bədiiyyatda da özünü büruzə verib. Belə ki, Gülnaz artıq iki nəsr kitabının müəllifidir. "Xoşbəxtlik qapımı döyür" ("Elm və təhsil"-2017), "Femidanın gözləri" ("Qanun"-2018). Yaxın gələcəkdə hüquqşünas olmaq istəyən bir yeniyetmənin bədii ədəbiyyatda bu dərəcədə meylli olmasını mən heç də təəccüblə qarşılamıram.

Dünyada və eləcə də Azərbaycanla onlarla misallar gətirə bilərəm ki, ədəbiyyat aləminə vaxtından əvvəl, lap uşaq yaşlarından və yeniyetməlik çağından həvəs göstərən gələnlər olur. Amma onların heç də hamısı ədəbiyyat dünyasının sakini ola bilmir, çünki bu aləmdə o insan əsl sakini olur ki, onun istedadı beş-altı günlük ya beş-altı illik məhdud zamana sığmamalıdır. Dahi tənqidçi Belinski 1845-ci ildə yazırdı ki: "İndi cılız

və sadəcil şeiirciklərlə şöhrət qazanmaq mümkün deyil. Bunun üçün təkcə istedad da kifayət etməz: bunun üçün dahilik lazımdır, yox əgər, dahilik olmasa, əvəzində istedad meydana çıxsın, onda gerek bu istedad özü də böyük zəka ilə, güclü insani təbiətlə birləşsə. Şair olmaq indii o deyil ki, quş kimi melodik səslər çıxarıb cəvşəyərsən, şair olmaq -poetik obrazlarla düşünmək deməkdir. Şair olmaq üçün özünü göstərmək kimi xırda arzudan, baş alıb gedən fantaziyaların boş və mənasız xəyallarından, gözə soxulan hisslərdən, bəzək-düzəkli kədərdən heç nə çıxmaz: bunun üçün müasir həyətin məsələlərini dərinlən duymaq, onlara güclü ürək yanğısı ilə yanaşmaq bacarmaq lazımdır". Belinskidən neçə əsr əvvəl böyük şairimiz Nəsimi deyirdi ki: "Dinləgil bu sözü ki candır söz Aliyi-asiman məkandır söz". Nəsimidən iki əsr sonra dahi Füzuli nə söyləmiş: "Artıran söz qədrini sidiq ilə qədrin artırır, Kim nə miqdar olsa, əhlin eylər ol miqdar söz". Ədəbiyyatda qalmaq, heç olmasa, bir şeirinlə ya bir həyənlə ya da bir romanınla yaşayabilmək üçün Sözü'n qulu yox, hakimi olmalısən. Təbii ki, bunun üçün istedad birinci şərt-dir. Mən on beş yaşlı Gülnaz Nağızadədə bu istedadın əlamətlərini görürəm. Əlamət hələ cüzdür, yeni bir hissədir, hələ küll, bütünlük deyil, amma bu isteda-

dı hər gün zəhmət adlı bir yorulmaz qüvvə ilə parıldatmaq olar. Mən Gülnazın hər iki kitabında onun gələcəkdə yazıçı olabilecəyinə ümid verən istedadın əlamətini gördüm.

İlk növbədə, onun bədii dili təmizdir. Məncə, "Ədəbiyyat dildən başlanır" deyənlərə haqq

qazandırmaq lazımdır. Azərbaycan dili də türk dilləri ailəsində ən saf, lüğət tərkibi zəngin dillərdən biri, bəlkə də birincisidir. Əli Kərimin "Üçüncü atlı" poemasında Rusiyanın Puşkindən sonra böyük şairi Lermontov deyir ki:

*Bu şirin dilini yaratmış güman,
İlahi damağı çab olan zaman.
Tar üstə, saz üstə bəsləmiş onu,
İlk dəfə avazla səsləmiş onu.*

*Bu dildə varlığın hər sədası var;
Bir neçə sait də düşməmiş kənar.
Nəinki hər səsi, hər yarım səsi,
Dinlə sədaların zərrəsini sən.
Bu dil təmizlikdə uşaq nəfəsi,
Gözəllik utanır bu incə dildən.*

Gülnazın yazılarında da dilimizin təmizliyinin, saflığının, "varlığın hər sədası"nın onun cümlələrinə, mətnlərinin içinə necə incəliklə sığdığına şahidi oldum.

Bəli, ədəbiyyat dildən başlanır. Amma bu dilin -sözlerin, cümlələrin yaratdığı məzmun, mənə, mahiyyət -yazıcının həyat həqiqətini bədii həqiqətə çevirmək istedadı da olmalıdır. Gülnaz Nağızadə nəyi yazır və necə sayır-sualı meydana çıxır. "Femidanın gözləri" povesti zənnimcə, təmizlik, mənəvi saflıq, haqqın, ədalətin tənətinəsinə inamın bədii ifadəsidir. Əsərin qəhrəmanı albinizm xəstəsi olsa da, ruhan çox sağlamdır və bütün əsər boyu da nə qədər çətinliklərlə, mənəvi sarsıntılarla rastlaşsa da, o insani keyfiyyətini itirmir. Baxın, müasir ədəbiyyatda təsvir olunan qəhrəman məhz həyatın, gerçəkliyin hər cür mənəvi sınaqlarından keçməlidir ki, özünü əsl insan kimi təsdiq edə bilsin. Müasir dövrümüz çox mürəkkəbdir, quruluş dəyişib və insanlar da dəyişib, yeniləşənlər də çoxdur, köhnə hava ilə yaşayanlar da. Məmməd Araz demişken: "İti bazarında atından baha" belə bir zamanədə yaşamaq və hər gün

sürprizlərlə qarşılaşmaq, "Avropalaşmaq", "Qloballaşmaq" olar, tacir-tüccar əxlaqından, bazarlaşmaq ehtirasından da yayına bilərsən, amma öz milli-mənəvi dəyərini himf eləmək və müasir insan olmaq birinci şərt-dir. Gülnazın təsvir etdiyi Nargin də məhz milli-mənəvi dəyərlərə qətiyyətlə xor baxmır, əksinə, bu dəyərlərin sadıq qoruyucusuna çevrilir. Deməli, əsərin qayəsi onun qəhrəmanının keçdiyi həyat yolunun haqq-ədalət, düzlük-təmizlik xassəsindədir.

Əlbəttə, on beş yaşlı bir cavan müəllifin təcrübəsizliyindən irəli gələn bəzi qüsurlar da ola bilər. Bunları gizlətmək lazım deyil. Gülnazın povestində hadisələr bir neçə məkanda təsvir olunur - ailə, məktəb, universitet və iş yeri. Bu məkanlar bir-birilə üzvi şəkildə bağlıdır. Amma böyük cəmiyyətdə baş verən hadisələrin povestdə əks-sədası zəif nəzərə çarpır, axı, ailə də, məktəb də cəmiyyətin bir parçasıdır.

Gələcək əsərlərində bunu nəzərə almaq vacibdir. Qoy Femida şərti olaraq gözlərini açsın və yaşadığımız bu cəmiyyətin bütün mənzərəsini seyr etsin, -deyirəm.

Gülnaz Nağızadənin cələ-cəldə öz qəhrəmanı Nargin kimi hüquqşünas olacağına inanıram. Amma bədii ədəbiyyatda öz sözünü indiki kimi kövrək, titrək deyil, daha inamla deyəcəyinə də inanıram. İstedadlı bir qızın gələcək uğurlarının şahidi olacaq inamı ilə...